

ЛАСЛО БЛАШКОВИЋ

СИНОВАЦ НА КОЛЕНИМА

*Свуда се може догодити, каикад у возу,
чак нигде: одједном оиварају се
враћа и долазе заборављене личности, њојављује се
мој мали сесџрић, кога више нема...*

А. Загајевски

Када сам први пут прочитао једну лирску прогресију тог песника, ишчупану заноктицу што се дала на зло, помислио сам да њеним растегљивим простором влада извесни полубог, који осећа снажне, фантомске болове у оној половини која му не припада, коју не осећа а која се да опипати. Знао сам да сам антички херој, а не тек вајни шифрант, задихани интригант.

Адама Загајевског упознао сам пре сто година у мом родном граду, који је имао тушту и тма имена, мењајући их како би га која војска обезоружала, баш као и Адамов родни град, Лавов. Град је био део ратног плена и велики песник га је напустио као једногодишњак, ни не сањајући шта ће од њега испасти, пошто се обрео у другој држави, одакле се у Лавов могло само у пустом сну.

У ствари, познавао сам га много пре тог сусрета, схватајући да су у историји, као и у животу, најбитнији појединци. Да се слика не отвара сама од себе, као надражени ларинкс или цвет, него да за читаву причу може да буде битан само један, један једини, који ће сенку учинити целом. Речју, преводиоци спадају у најближе рођаке.

Загајевски је у Нови Сад дошао у друштву неколицине мојих београдских литерарних пријатеља, и ту, у кући у којој сам радио, уприличили смо књижевно вече, у једном од театарских предворја, док је трајала представа и *док се димила Ејџна*. После читања, отишли смо сви у ресторан на ивици Дунава, подно староставне

Петроварадинске тврђаве, где се већ неколико година одржава гласовити музички фестивал, због којег пола младе Европе полуди, укључујући Пољаке, нека се Загајевски распита о томе код свог нећака.

Тог младића, који је до сада сигурно пустио бркове и стомачић, не помињем тек тако.

Наиме, нови ресторан још није био прикључен на градску канализацију, па се тоалет налазио на сплаву, који се љуљушкао у плићаку једне од рајских река. Унутра је све било како ваља, ни ситничав човек не би могао било чему наћи ману, али си до *бискуија*, до места *на које и цар иде њешке* морао доћи мостићем, заљубљаним уобичајеном кошавом, као да си кажњени гусар из цртаног филма, или Индијана Џонс, на корак од Светог Грала.

Не знам шта се све друго допало нашем пољском госту, Адаму, али ме је он, вративши се из тоалета, усхићено упитао како се ресторан зове, јер је свом нећаку хтео да пошаље поруку о необичном доживљају, у који се претворио ординарни одлазак до места где човек има да се олакша, ма био он и уклети Сизиф, с простатом већом од главатог а драгог камена.

Његов мобилни телефон, у та древна времена, још није био кадар да сними необичну, баш као ни обичну, ситуацију, па је пољском песнику остало тек оно што је једино и имао, е да би рођаку све представио како ваља, речју – матерњи језик.

Таква, дакле, несвакидашња слика занима истинског песника. Не знам да ли ју је икад Адам Загајевски сложио. Или је све учинио да би забавио једног младића. То, уосталом, и није безразложан и невиђен песнички разлог.

Али, у том часу, могао сам да видим сплав који је подивљали ветар истргнуо из корена, и који је запловио без кормилара мутним Дунавом, са човеком згрченим над самим собом, на клозетској шољи, којој ни позлата не би променила значење, препуштајући се безименим таласима, који ће отргнути сплав пун злаћаних гомилица, с човеком црвеног лица који је далеко од метафизичког олакшања, сплав који ће ставити тачку на себе у Црном мору (ако је оно уопште циљ), или се разбити о неке склиске обале, о успутно адско мраморје, с читавим својим теретом, који замењује суштину и људскост.

Дубљу страну пропасти.

Њосиј скрийијум

Текст који је у овом часу ископнео намеравао сам да прочитам на једном литерарном скупу у Подгорици, пред Загајевским, који је ту био овенчан извесном наградом. На самом почетку наше

дијеталне *џозбе*, песник је прословио неколико реченица, а затим се, рецимо, извинио, устао и отишао, правдајући се интервјуом који је, вековима раније, био уговорен. Промрмљао је да ће се можда вратити, али то се није десило у овом животу, тако да је нас шесторо *сиручњака*, у празној хотелској конференцијској сали, уз једну прпошну телевизијску камеру и два-три расејана новинара културне рубрике, говорило загрцнуто о делу пољског песника, њему иза леђа – како се то већ каже – колоквијално и буквално.

Када сам ову анегдоту онда испричао пријатељу, преводиоцу Вицку Арпаду, он се искусно насмејао, сетивши се да је Адам З., наш песник, примајући опет неку високу литерарну награду, у препуном мађарском парламенту, изашао за говорницу, накашљао се, држећи добијени артефакт с обе руке, а затим се окренуо, с благим наклоном и бледим осмејком, прво левој, а потом и десној страни ишчекујуће скупштине. Када је главу, из првог покушаја, центрирао, лирским полугласом рекао је: *хвала вам*, и сишао са естраде, претходно се пипаво ограђујући од упљуваног микрофона!
(У оба случаја, аплауз присутних се подразумева.)